

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

Szkoła Podstawowa im. Św. Jadwigi Królowej w Sieteszy

1. Podstawy prawne

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 lutego 2019r. w sprawie doradztwa zawodowego.
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018r. w sprawie doradztwa zawodowego.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach.
- Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r., wymieniając zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako jedne z podstawowych form działalności dydaktyczno - wychowawczej szkoły.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. 2001 nr 61 poz. 624 z późn.zm.) w którym zapisano iż szkoły powinny opisać swoją koncepcję realizacji zadań z zakresu doradztwa w wewnątrzszkolnym systemie doradztwa.
- Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia;

2. Założenia programu:

1. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia i wyboru zawodu.
2. Program zawiera informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy, a także predyspozycjami zawodowymi.
3. Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, ma plany na przyszłość.
4. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że: wybór zawodu nie jest pojedynczym aktem – to długotrwały proces stanowiący sekwencje decyzji podejmowanych przez wiele lat; na wybór zawodu składają się: wiedza na temat własnych predyspozycji i umiejętności, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy; preferencje edukacyjne i zawodowe są zależne od uwarunkowań wewnętrznych (cechy osobowości, temperament, zainteresowania, zdolności) i zewnętrznych człowieka (doświadczenia, otoczenie społeczne); szkoła podstawowa obok rodziny stanowi środowisko mające istotny wpływ na podejmowanie decyzji edukacyjnych uczniów.

3. Cele ogólne i szczegółowe

3.1. Cele ogólne WSDZ

Przygotowanie uczniów do dokonania świadomego i trafnego wyboru dalszej drogi edukacyjnej a w przyszłości wyboru zawodu tj:

- **W klasach I-III** wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.
- **W klasach IV-VI** poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.
- **W klasach VII-VIII** przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów, stanu zdrowia oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.
- Przygotowanie uczniów do radzenia sobie z ciągłymi zmianami we współczesnym świecie.

3.2. Cele szczegółowe

Uczeń: zna swój potencjał edukacyjny, psychologiczny (predyspozycje, mocne strony i ograniczenia, zainteresowania, uzdolnienia); posiada informacje na temat różnych grup zawodowych (np. charakterystyka wykonywanej pracy, wymagania do wykonywania konkretnego zawodu, przeciwwskazania zdrowotne); rozwija swoje umiejętności i zainteresowania, wie jak się uczyć, rozwija umiejętności pracy w zespole (np. komunikatywność, zaangażowanie, współpraca, właściwe relacje społeczne); prezentuje postawę szacunku do pracy; zna czynniki trafnego wyboru szkoły i zawodu; rozwija umiejętność podejmowania decyzji; jest otwarty i przygotowany na wyzwania współczesnego świata (gotowość do zmian);

Ponadto uczeń klasy ósmej: zna zasady systemu kształcenia w Polsce oraz ofertę edukacyjną szkół ponadpodstawowych; zna zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i terminarz rekrutacyjny; zna źródła informacji edukacyjnych i zawodoznawczych, ma dostęp do tych informacji, posiada umiejętności przygotowania dokumentacji rekrutacyjnej.

Nauczyciele: współrealizują wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego; potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów; wykorzystują wiedzę o uczniu, pomagają mu określać jego ścieżkę edukacyjną i zawodową; umożliwiają rozwój zainteresowań i zdolności uczniów; realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi zgodnie z zaleceniami; wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów; włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w realizowanie doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzice: są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli doradców; znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu; znają ofertę szkół ponadpodstawowych, zasady oraz terminarz rekrutacji (dotyczy rodziców uczniów klasy ósmej); angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje

zawody i zakłady pracy; wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych; znają strukturę szkolnictwa.

4. Działania związane z doradztwem zawodowym oraz ich adresaci

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, rodziców, nauczycieli.

Działania skierowane do uczniów:

- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów, świat zawodów i rynek pracy, rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych;
- organizowanie spotkań np.: z przedstawicielami instytucji rynku pracy, absolwentami szkoły oraz przedstawicielami zawodów;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne, dni otwarte;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową;
- organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;

Działania kierowane do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Działania kierowanych do rodziców:

- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami szkół średnich;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno - zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne);
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

5. Osoby odpowiedzialne za realizację programu

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej, nauczyciel - bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. higienistka szkolna.

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (klasy VII i VIII);
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;

- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związku realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści (pedagog szkolny):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Nauczyciel - bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole np. higienistka szkolna:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków - adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

6. Treści i czas realizacji, organizacji programu

Szkoła opracowuje wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego na cały cykl kształcenia w szkole podstawowej. Dla usprawnienia realizacji zapisów systemu szkoła przygotowuje roczny program realizacji działań doradczych. W rocznym programie znajdują się następujące elementy:

- tematyka zajęć z uwzględnieniem treści programowych;
- metody i formy realizacji działań;
- osoby odpowiedzialne za realizację programu;
- terminy;
- podmioty z którymi szkoła współpracuje przy realizacji działań.

7. Metody i formy pracy doradczej

Formy adresowane do uczniów:

- Zajęcia grupowe związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego, które wynikają z ramowych planów nauczania (klasa VII i VIII);
- Diagnoza i analiza potrzeb na podstawie obserwacji, wywiadów, ankiet;
- Indywidualne konsultacje i porady związane z dalszą edukacją (również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);
- Zajęcia grupowe - nakierowane na rozwój umiejętności społecznych i interpersonalnych: komunikacji, współpracy, przezwyciężania stresu lub umożliwiające poznanie różnych zawodów i związanych z nimi wymagań, filmy zawodoznawcze;
- Realizowanie treści zawodoznawczych na lekcjach poszczególnych przedmiotów;
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów;
- Wyjścia i wycieczki szkolne do zakładów pracy;
- Tablica z informacjami na temat rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i ofercie edukacyjnej;
- Spotkania z przedstawicielami Młodzieżowego Centrum Kariery.

Formy adresowane do rodziców uczniów:

- Indywidualne konsultacje i porady udzielane przez nauczycieli/specjalistów na terenie szkoły;
- Kierowanie dzieci do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- Zachęcanie i włączanie rodziców w proces doradczy szkoły np. poprzez przedstawianie wykonywanych przez siebie zawodów;
- Udostępnianie informacji edukacyjnych (prezentacja założeń pracy edukacyjnej na terenie szkoły na rzecz uczniów, informacji na temat zasad i terminów rekrutacji) i zawodowych.

Formy adresowane do nauczycieli:

- Udział w szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego;
- Tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą;
- Śledzenie losów absolwentów.

Formy adresowane do środowiska lokalnego:

- Spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- Spotkania z przedstawicielami lokalnych firm i zakładów pracy oraz z instytucjami wspierającymi pracę szkoły m.in. Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Przeworsku, PUP w Przeworsku.

8. Współpraca

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie merytoryczne dla szkół, także dla szkół podstawowych, stanowią: poradnie psychologiczno - pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego. Jednakże szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

W celu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego przewiduje się współpracę z różnymi instytucjami tj.:

- Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Przeworsku;
- Ośrodki doskonalenia nauczycieli (PCEN Rzeszów, Przemyśl);
- Biblioteka publiczne;
- Centrum kształcenia praktycznego w Łąncucie;
- Szkoły ponadpodstawowe z terenu powiatu przeworskiego, łańcuckiego, jarosławskiego i rzeszowskiego;
- Urząd Pracy;
- Lokalne zakłady pracy;
- Młodzieżowe Centrum Kariery;
- Cechy Rzemiosł Różnych.

W zależności od specyfiki szkoły, jej potrzeb i możliwości, a także otoczenia społeczno-gospodarczego szkoła nawiązuje kontakty, tworzy sieć współpracy z podmiotami, które angażują się w działania z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego.

9. Przewidywane rezultaty (efekty)

Dla uczniów i rodziców:

- Dostęp do informacji edukacyjnej i zawodowej dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- Świadome, trafniejsze decyzje edukacyjne i zawodowe;
- Kształtowanie odpowiednich postaw, nawyków, umiejętności i wiedzy oraz aktywności zawodowej uczniów;
- Mniej niepowodzeń szkolnych, zniechęcenia do nauki i pracy;
- Pomoc rodzinie w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci;
- Przygotowania uczniów do pełnienia różnych ról społecznych.

Dla szkoły:

- Utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji;
- Zwiększenie motywacji edukacyjnej uczniów;
- Realizowanie przepisów prawa oświatowego w zakresie doradztwa zawodowego.

Dla środowiska lokalnego:

- Promocja lokalnych instytucji i zakładów pracy.

10. Ocena i ewaluacja

Realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego powinna opierać się na stałym monitorowaniu, ewaluacji i kontroli podjętych działań. Kontrola powinna być dokonywana w celu usprawnienia i ulepszania realizowanych zadań lub wytyczenia nowych form pracy. Wykorzystana zostanie do tego technika wywiadu i obserwacji. Ewaluacja pozwala także zaobserwować dynamikę procesu i rodzące się nowe potrzeby czy niezaplanowane rezultaty. Dzięki ewaluacji można dokonywać aktualizacji działań doradczych, odkrywać aktualne potrzeby i oczekiwania - co pozwala na długoterminowe planowanie działań.

Rada pedagogiczna, rodzice uczniów, osoby i instytucje z otoczenia gospodarczo - społecznego są informowani o realizacji doradztwa zawodowego w szkole. Działanie to ma charakter informacyjny, a także promujący szkołę i pracę doradcy zawodowego oraz osób zaangażowanych w zadania z doradztwa zawodowego.

Opracował:

Zespół ds. doradztwa zawodowego